Kolman Cassius, Jaroslav
Cassiovy listy

PG
5038
K67C3

HOVORY BÁSNÍKŮ SVAZEK XII.

JAROSLAV KOLMAN:

CASSIOVY LISTY

AKLADATEL F. TOPIČ V PRAZE

CASSIOVY LISTY.

SVAZEK XII.

HOVORY BÁSNÍKŮ

Pořádá Jaromír Borecký

JAROSLAV KOLMAN:

CASSIOVY LISTY

V PRAZE

NAKLADATEL F. TOPIČ

1 9 2 1

JAROSLAV KOLMAN:

CASSIOVY LISTY

V PRAZE

NAKLADATEL F. TOPIČ

1 9 2 1

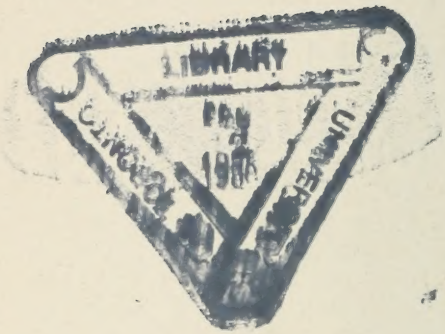

PG
5038
K67C3

CASSIOVY RUSKÉ LISTY.

I.

Vážená

Anno Sergějevno,

Vy víte všechno, Vám je zjevno,
čím spasíte svůj ruský lid.
Váš chladný rozum, žhavý cit
mu spálil střechu nad hlavami...
Charašó! Jinak je to s námi:
náš lid je zcela jiný lid,
nemáte o něm ani zdání...
Náš první máj? Dík za optání.
Považte. Imposantní klid...
Vím, že se usmíváte zchytra:
co zmeškal dnes, dohoní zítra
(hořící troud už na krov letí)
vítězný proletariát.
Snad máte pravdu. Pravím: snad.
My jsme se těšili jak děti —
— člověk se zrovna přiznat stydí —
všichni, až na pár Vašich lidí:
Nechytlo. — Ani tentokrát!
Ba, co víc. Jasná obloha
a pod ní dělník, buržoa
jediný úsměv, jeden cit...
Uvažte sama: Jiný lid.
Jiný lid, jiné zaujetí...

U vás, oj! ruská trojka letí
opilá krví, svobodou...
A u nás lehce davy jdou
radostným krokem jako děti...
Řeknu Vám, Anno Sergějevno,
co *nám* je zjevno: *Naše* temno
se samo sebou rozední
bez Vašich žhářských pochodní...
Přec naše srdce stejně tlukou
a stejně vroucně k Světlu lnem —
Váš lid vzal oheň holou rukou,
však můj jej vzal i s kahanem.
Má pravdu Váš, má můj? Kdo poví?
Jsme „ravesniki" Kolcovovi:
„Já dumu zřím ti na čele
a beze slov a bez vyznání,
však v očích tvých tak jako v skle
stkví tvého Východu se plání..."
Mám cestu jinou. Proč i mně
je projít Vaším peklem hrůz?
Ó, rcete se svým králem Mús:
„Ty ně adin kipja dušoju,
goriš i gasněš v tišině,
prašu těbjá, buď drug so mnoju..."

Zdravstvujtě

Vždy Váš

Cassius.

II.

Drug Vy moj milij

Cassius,

napsal Jste: Vaše peklo hrůz.
nuž, z toho „pekla", z toho „temna"
píše Vám ruská žena list.
Jen Ruska — můžete být jist,
nic víc, ne Anna Sergějevna,
jak bývala, jak znal ji svět
za oněch „ideových" let.
Ó, tehdy — v srdci zápal čistý
my kursistky jsme s gymnasisty
Lassala, Marxe a tak dále
v německém četly originále,
v budoucnost s vírou hlubokou
a vlastní city, vlastní sklony
přistřihly módní do šablony,
by hodny byly cizí chvály —
a v evropejské pantalony
s nadšením jsme svou duši cpaly,
tu ruskou duši širokou.

Rus pohřbila už carskou knutu,
dnes vládne tvrdě rudý vkus,
a ze Smolného institutu
špinavé ruce vedou Rus
a vraždí „pobloudilé" syny.
F. zahynul na souchotiny
několik neděl po zatčení —

ve vazbě, kde — to nikdo neví...
A ostatních už také není —
Peťka a Míťa Singarevi
(těch hochů želím nejvíce)
šli na smrt v zanícení stejném:
dali se zabít na Litějném
v jakési hloupé panice.
Jen hlupák P. se potkal s zdarem,
nu, víte, kancelářské jho:
lidovým stal se komisarem
protekcí Lunačarského;
teď před podlcem vše se chví
jako za samoděržaví...

A mužík pije jako píval...
Nu, zvíře, když se opije;
— dříve se tupě na svět díval,
dnes trochu osvícený je —
Však strašný je i s této stránky:
přečtli mu Gorlovovy články
a hraje si teď na „jedince".
— „Bij, buržuje, bij Kaledince!"
tak křičí — nu, a zabije...
Zabil si cara v daleku
a boha zas má vysoko —
tož vraždí — oko za oko —
oh, strašno, strašno člověku!
Tak sedím, dumám, ubohá,
a náhle cos mne sladce vzruší,
jako by v ohni vzplanul duch...
A tu mi přijde — jen tak, víte,
(Cassie, to se podivíte)

přijde mi: Mysli na Boha.
Tak. Náhle napadne mi: Bůh.
A ptám se: Duše? Má Rus duši?

A myšlenky jak dále jdou,
jako bych hleděla v dálku mhou —
a vidím, vidím divnou věc:
rudý květ vidím plát i žhavě —
pohlédnu: kalich na rukávě;
pohlédnu vzhůru do tváře:
přede mnou čacký moloděc...
Chápete, vzpomínám si právě
na vaše hochy v Samaře...
Přede mnou leží vaše zem
tak vážná a tak usměvavá,
jak četla jsem: „po Duchu vdova".
A její štěstí mladá sláva
probouzí lítost v srdci mém...
Dnes chápu podivná ta slova,
tak česky silná — rusky jemná:
Duch. - Země. - Zen - po Duchu vdova..

--- — — — --

To je váš Bůh. Jste šťastný lid.
Víte, proč zemřít, proč vám žít...

Bůh s vámi!

Anna Sergějevna.

III

Vážená

Anno Sergějevno.

Poslední list je jedna chvála,
jediný hymnus na mou vlast.
Jak Jste se, duše, rozehřála,
Jaký Jste Vy to enthusiast!
Nebyla byste však ani žena,
žena a při tom Ruska celá,
kdybyste trochu nepřehánčla ..
Vaše Rus není odsouzena,
třebaže měla okovy...
Jste volní, velcí — jste to vy!
A my, nu, my... Jak je to s námi?
Jsme volni také. Jaké štěstí
na volném vzduchu vydechnout!
Přec mnohým z nás jest ještě nésti
tíž staré hanby, otisk pout...
Jsme volni a ne svobodni...
Vy chápete? Nu, jsme to my.
Přiznejme si to, jaké klamy?
Kdesi se blýská, kdesi hřmí,
však naše zem sní ještě sen,
spí srdce a spí svědomí
Duch ještě bloudí nad vodami..
V ústraní čeká tichá Vdova
na osvobozující slova:
Budiž tu světlo. Budiž den!
Přec úsvit je tu. Z jitřní záře

dere se slunce nahoru;
životem zkvétají mrtvé tváře
a poušť našeho obzoru...
– Jste šťastný lid — s povzdechem dítě
nu, ano, v tom se nemýlíte.
Jsme tábor — ozbrojený voj,
jen srdci schází ještě štít,
pravý cíl oku, duši klid...
Chatrnou máme ještě zbroj.
Zem' naše ve svém nitru hostí
poroby staré pozůstalosti...
není jich málo — přemíra!
Červ velkohubé zbabělosti
ješitná srdce užírá
a revoluční naše Hora
programy denně hřmotné rodí.
dnes ten a zítra — jak se hodí —
(starého ducha je to stvůra,
jen v revolučním obalu)
a přesvědčení — makulatura
je přežvýkaných žurnálů...
Jsi zpátečníkem, nežli zvíš:
denně ta revoluční Hora
– jakož dí stará metafora —
jinou má revoluční myš.

V tom chvatu, křiku, rozechvění
stavíme svého domu kryt...
Jak ujíti tu pokušení,
jak jíti, kudy třeba jít,
jak říci, co je třeba říci,
jak jiskru pravdy doutnající

jen v mírný oheň rozmítit?
Jak uspat vášně, vzbudit cit;
jak dílo provést obezřele
a přece ne jen dopola?

Jak vrhnout v lidská srdce směle
louč víry, která plápolá
laskavě svým i nevíře
a jasní všechny temné sluje
– ač na hranicích nespaluje
své tvrdošíjné kacíře.

Jaký to úkol obrovitý
všem vodám dáti jeden spád,
jedinou vůlí zkrotit city:
z rozmarné hydry stvořit — stát!
V tom směru, závistivče milý,
jsme jen půl cesty urazili,
zbývá nám ještě dlouhá pouť:
Nejvyšší vůle dostihnout.

Tou spiati u jednoho stolu
zasednem jednou k dílu spolu,
chudý tak, jako bohatý...
Volební, rudé plakáty
vyblednou v slunci pravdy prosté...
Nebude stran, jen vlídní hosté...
Nebude tříd, hle, všechny hostí
veliká státu tabule...
Zapomenem na časy zlé.
Pro všechny bude dosti míst —
i mládež — naděj budoucnosti
bude pak míti vždy co jíst...

Vy smějete se? Divno je Vám,
že může míti mládež hlad?
Přijďte se jen k nám podívat!
(Snad pozváním Vás nepohněvám . . .)
Volnosti ovane Vás dech —
uzříte, co se může stát!
Když nenasytné minulosti
si leží vztekle ve vlasech,
že budoucnost se někdy postí,
je divno Vám? A svoji Rus
už nehanobte. Těžko klásti
je účty mé i Vaší vlasti.
Vždy něco chybí. Srdce kus,
či lásky, která proudí z něho,
či nábožen — eh, čert ví, čeho!
Zdravstvujtě. Vždy

Váš

Cassius.

IV.

Drug Vy moj milij,
trpkou duši
Jste odhalil před zraky ženy . . .
Přec, Cassie, jak dobře tuší,
že nejste *zcela* otevřený!
V těch slovech *celé* pravdy není,
jen stín, jenž zrakům uniká;
vtip maskuje v nich přesvědčení

a hoře úsměv skeptika..
Váš list je klidný. V nepokoji
však Vaši duši bloudit zřím
a šeptat: věřím, nevěřím?
v úzkosti, jež se přiznat bojí.
Ó, Cassie, sám nevíte,
jak věří už... jak věříte!

Jen přiznejte. Vám stydno říci
to jméno, nazvati ten cit;
jací jste mi, vy západníci,
přemudřelý a chytrý lid!...
Vy vystihnete vše, jak chcete:
tu decentně zažertujete,
tu zakýváte hlavami,
když zklame vše i policie:
„Jest ještě něco nad námi,
pro něco více člověk žije...
Pentuh? Nu, dobře, chcete-li.
Leč ovšem, k čertu, s kostely!"

My Rusové jsme jiná raça
— chlubit se, víte, nebudu —
však slovko „víra", „věčná spása"
my vyslovujem bez studu.
I naše knihy nejsou němé:
na každé stránce něco čteme,
co duši k nebi obrátí,
s hrdinou hříchů litujeme,
chvějem' se: Bůh ho zatratí...
A na západě literáti
umně svá díla brousí, zlatí:

pyšného ducha chlubný lesk
obraznost dráždí smyslnosti.
Naši — jsou samá vina, stesk,
a v srdci zprahlém pokornosti
vášnivá touha plamen živí
(všichni jsme jaksi „jurodiví"),
někdy jak v dolech hoří v tichu
a někdy v požár vzplápolá.
Vzpomeňte jenom Gogola,
strašného konce *jeho* smíchu.

U vás as jinak. Síly dravé
odnesl zašlých věků proud.
V bezpečné *„síti víry pravé"*
můžete klidně spočinout —
bez věčných pochybností muky.
Jak přešla z otců silné ruky
do slabé syna-otroka,
jež dědictvím svým tolik mrhá,
je pevna ještě — každý kout.
Proud svobody ji může vzdout
a oka její nepřetrhá...
Je pevna. Marně do ní vrhá
Říman své kletby, tíhu pout..
Je pevna. — Nelze proniknout
a jak ta vaše zátoka
tak široká, tak hluboká...

Až ze zapomenutých tůní
ji vytáhnete na výsluní,
zazáří v hrdém rozpětí...
Ne dnes, či zítra — kdy se sluní

zem v chladném jasu: — v podletí,
až slunce vzplane v plné síle..
Pak samy rybky zabloudilé
se vrátí v sladké zajetí...
Však dnes už, kde je pramen, víte;
i já jej jasně proudit zřím —
jen mlčte, dnes mne nezmýlíte
svým úsměškem zlým, skeptickým!
Ó, Cassie, jak bohata
je vaše země! V jakou výši
ji vyzdvihnuly boží dlaně.
Jak pyšně a přec odevzdaně
as v Čechách vaši lidé dýší!...
A jaké verše, dramata
a romány, žurnály denní
as pro *takový* lid se píší!...
Co slovo — záblesk velikosti!
A politika — ne, už dosti;
výše mi nelze, věru, jíti...
Srdce mi bouřlivěji bije
a hořím jen při pomyšlení,
že bych se měla s vámi bíti
s Tatary vaší Panonie...

Tak velký duch, v tak malé vlasti,
tak vyvolen být mezi všemi
a vyznamenán od Boha!
A já —? Co žena ubohá
má dělat v ubožácké vlasti?
Jen vaší slávy odlesk krásti...
Jen po vás paběrkovat můžem
v sibiřských pláních mužné síly,

květ po květu, jež po vás zbyly,
zapadlé v blátě bídy zdejší,
vojsk vašich kudy hřměl krok pevný...

— Ó, Cassie, být v Čechách mužem,
jakou to je vám asi slastí!...
A v světě úkol nejstkvělejší.
Vzpomeňte

Anny Sergějevny.

V.

Což je vlast něčím jiným, než součinností malých tyranů k potlačení nebojovných, bázlivých...?[2]

Cardano.

Vážena

Anno Sergějevno

Bojovný list Váš odsoudil
mne; vím to — příliš málo planu
V mých řádcích příliš malý díl
je vznětů „panně z Orleánu".
Chce žár, ne šero úsvitu
mít v zemi slavných Husitů
a touží u nás mužem býti...
Nu, chcete-li nás zahanbiti,
jen přijďte v svobodný náš dům...

Není tu nazbyt bohatýrů
pro válku i pro blaho míru —
schází nám evangelium:
jak v míru užít pokoje,
ve válce — jíti do boje...

My máme válku. A vy, žena,
chtěla byste se s námi bít...
Holoubku — duše nezkažená.
Vy chcete; ale — chce též lid?
Počkejte, až co vůdci poví...
Snad řeknou: „v boj!" snad „zpátky!" Kdo ví?
Krev prazvláštní je tekutina
chcete, by padla na ně vina,
že zbytečně ji prolili?
Kdo velí *dnes*? Hle, jaká změna!
z bezcenné vody drahocenná
se šťáva stala za chvíli...
Leč, pozor! před volbami jest
a tento lid má ještě — čest
a zdá se: chce se přece bíti.
Co dělat? — „Lide, můžeš jíti...
Zarazit páru, přepnout stroj!
Blázen, kdo si tu prsty pálí...
Prapory Internacionály
dolů! A křičte: „Vzhůru, v boj!"

Rudá se bělá bílá rudne
kdo neobrátí včas, ten zchudne.
Dnes rudá, zítra bílá platí,
na kterou z nich se úspěch zvrátí?
Pravdu dí dnes, co včera lhalo?

Čas, místo bílé rudou vsadit? —
Pazvoltě. Odbočím jen málo
na jednu drahou adresu:
Básníku, bylo nutno zradit
svou milovanou noblesu?
Můj pěvče – v nešťastnou jsi chvíli
zastrčil prapor červenobílý
a rudou vlajkou zamával!
Pro co jsi zradil starou bídu?
Co může dáti přízeň lidu
tomu, jenž býval jeho král?...

Co je to nevděk, bída, hlad,
co je to osamělost smrti,
na bídném loži umírat,
co je to proletariát,
tleská-li nebo záštím drtí?
Co je to chuďas nebo pán,
šibenice, buržoů „vivat"
pro toho, komu los byl přán
všem lidem zpívat? — *Pravdu* zpívat?
Dnes Havlíček, Tyl, Němcová,
(jež poslední tvá z „Výprav chudých"
vzíti chce s sebou v tábor rudých)
by stvrdili vše do slova,
čím zpečetili svoje drama.
Němcová? Ba, dnes Němcová
neskli dila by slávu davu —
(nemá rád krásu, pyšnou hlavu,
ducha, jenž sloužit odpírá...)
Dnes tato ušlechtilá dáma
hladová, bídná a zas *sama*

za rakví šla by hrdě znova.
Vždy velkého cos umírá...

Jen program, hesla, prázdná slova
nad mohylami dutě zní...
Sílu, jíž hrob náš v sobě chová,
nevydupe dnes nadšení,
nevzkřísí nejrudějším slovem
tribun v nadšeni táborovém,
křik zástupů, jež za ním šly...
Tu sílu věky zasuly....
Vítězný pokřik, lkaní hran,
organisace, davů moře
nevzbudí velkost. — Z těžších ran,
než „gentry" tam na Bílé hoře,
proletariát u Lipan —
už dávno tiše vykrvácel,
Duch zvolna praménky se ztrácel,
jež země, odkud vyšel - vpila.
Uhaslo světlo — klesla síla...
Pustý je válečný náš stan,
dutě v něm ryčné kroky zní,
dutě se nese velení
pod nízkým nebem k srdcím chabým -
tak skomírají echem slabým
velikých časů ohlasy...
Jenom ta vlajka červenobílá
s rudou zas na smrt zápasí..

Snad je to osud této půdy
tyranům sloužit. Dnes je rudý...
Černé i rudé — stejné „temno".

Rukavic dvé, leč rdousí vždycky
táž pěst — už barva nezmate.
Odpusťte, Anno Sergějevno,
končím. Jsem zase „ironický".
jak tomu ráda říkáte.
Neroním slz, neplanu hněvem,
nevolám „Spaste!" s Andrejevem...
Dívám se. Čekám. Nejsem Rus,
ani snad Čech. Jen

Cassius

PRVNÍ MÁJ 1919.

Jsem tvrdý lid... Kdo z vás mne dovede vést?
Kdo mně z vás více zalichotí?
Na křižovatkách nejistých cest,
kdo z vas mne v zavilý zástup srotí...?
Nahrbím hřbet a naklonim šij...
Plamenný jazyku, promluv a bij
v těžkou krev ustydlou v tišinách věků!
Pohni mne k slzám, vyštvi mne k vzteku,
ať tleskám a dupám, ať hvízdám a ječím
k pochvale, haně tvé, blázne, či reku,
uchvať mne něčím,
posměchem raň,
dráždi mne písní svou o bídě, hladu,
přivolej proti mně smrtící zbraň,
ať odstřelí několik kusů v mém stádu,
ať krev moje dláždění svlaží;
za každý mrtvý úd tělo mé dračí
vyžene sta nových paží...
Nikdy jsem nebál se ztrát,
rány své lehounce hojím...
Za t e b o u nepůjdu, t e b e se bojím,
šílený kejklíři, hazardní hráči!
Na místě, na kterém stál jsem a stojím,
zůstanu stát!

Sestup a odejdi. V jiné snad zemi
srdce jsou lehčí a dají se svést.
Můj duch je těžký. Zůstanu s všemi
pro všechny tam, kde místo mé jest.
Na půdě této i proti vrahu

nevztáh jsem ruku krvavou;
ne pro věc světa, jen boží dráhu
klestil jsem rudou záplavou.
Bolesti hluboké této země
dřímou jen v srdci mém, jenom ve mně,
ne v cizích slzách ochotných,
ne v hrozbách, slovech lichotných.
Můj první máj je svátkem víry
po bitvách vojsk a nad bojem tříd,
ne jen tvá dílna i lán můj širý
chce květy i žence, chce růst a žít...
Jsi proletář, dělník? Jsme oba *Lid.*

Pamatuješ? Kdys mlčely strany.
Selhal tvůj vůdce, vadly mé lány;
z nás nebyl nikdo zbabělec...
Oba jsme šli. Pro jednu věc!
A tu jsme oba... Doma zas.
Je první máj, je lásky čas —
mrtvého básníka zpívá hlas;
ne jen v tvé město, v celý kraj,
kde borový zavání háj.

Naposled, bratře, než zcela se rozední,
slyš, *„v dáli zemřelých myšlenku poslední,*
tak jako jméno jich nedávný bojů hluk,
dávná severní zář, vyhaslé světlo v ní,
zbortěné harfy tón, ztrhané struny zvuk,
zašlého věku děj, umřelé hvězdy svit
zapomenutý hrob...“ Schne slza na líci...
Svoboda! Přes hroby kráčím k ní.
„Daleká cesta má...“ Den se dní...
Klobouky dolů! Ticho, *řečníci!*

JEN TA PÍSEŇ...

(5. července 1919.)

Vždycky cos říci chtělo nám to Jméno
a vždycky mlčelo svou slávou zaplašeno.
A mlčí dnes. Jen mluví noviny:
Hranice vzplála. Popel dálný Rýn
– náš mučedník a velký vlasti syn...
Však Jméno mlčí! Mluví dějiny.

Honosná slova ve sváteční sluch
balsámem lijí z úst se řečníků.
To Jméno mlčí. Dřímající duch
poslouchá hudbu frází ze zvyku.
Starý Týn mlčí a ten celý svět,
jenž dříme v něm; dnes po pěti stech let
jako by ještě hlouběj halil v stín
svou temnou tvář. Zas mlčí boží dům
dnes jako vždy. A zase jediný
tam dole člověk mluví k zástupům:
Plamenný popel velký vlasti syn
Uvadlá slova.... Živé pravdy stín,
ozvěny hlas. A prázdný.... Dějiny....
Ten mrtvý svět s tím živoucím tam dole
pokaždé svede Jméno v jeden kout.
Tam stojí proti sobě. Každý ve svém kole....
A nelze vykročiti z kouzelného kruhu
a nelze domyslet a nelze vzpomenout....
Jak zabíti to věčné mlčení,
to bědné dědictví, jež předává rod rodu,
to smutné česání uvadlých, planých plodů
o smutných svátcích Nepochopení?

Dnes jako nikdy. Slovo burácí....
Člověk tam dole mluví k svému davu:
Plameny — popel — nehynoucí slávu
a věčnou památku svobodní dnes, bez pout.
Týn mlčí. Mlčí dav. A řečník obrací
poslední listy klidně beze chvění:
jak výsměch zní to, jako šelestění
svadlého listí v rozkypělý proud.

Dav sklání hlavu. Obr nečinný
pohádku poslouchá. Překrásnou: Dějiny.

A člověk končí. Mlčky čeká Týn.
Není tu nikoho, kdo by chtěl něco říci....
A náhle jako květ když padne v prázdný klín —
ta píseň: „Kdož jste boží bojovníci!"
Ze živých hrdel letí v živý sluch
a v srdce udeří. Pozvedá hlavu duch
a okem zaslzeným v známé světy patří
To je můj Týn? To vy jste, vy, mí bratří?
Jak dlouho jsem to spal? Jste volni? Oh, to není
tak příliš časné, ale probuzení
to sladké přece. V plném ohni vzplanu.
Vzdej, písni vítězná, mé díky Pánu,
nechť rozezvučí zvony Týna, lité
z cizího kovu, *moje* píseň písní:
— že konečně jen s Ním jen s Ním že zvítězíte..
Pohasly tóny. Mlčky lid se tísní
a větřík chladí tváře. Krev se tiší.
Pobledlo nebe. Týn se zdá být nižší.
Z kamenů temných stará bují plíseň

Ta žíti smí.

Kdos mluví zas.... a Duch spí nečinný
a srdce svírá stará, známá tíseň
Zas dějiny a stále dějiny
a nikdy my.
Zas mrtvo všecko. Jen ta strašná píseň....!

BĚŽEC 28. ŘÍJNA.

To není hold, jak chce jej slavná chvíle
se slavnostními běžci, hudbou, prapory . .
Hlas minulosti jen se hlásí zarputile
o slovo dnes a dnešku navzdory.

To není píseň, která letí zemí,
až pýchou, štěstím jen se zajíká . . .
To minulosti hlas, jenž nechce zůstat němý.
Poselství, které slzy polyká:

Junáci! Běžci svobodné republiky,
hle, stín, jenž kráčí v slavnostní Váš kruh.
Nechť běží s Vámi českou zemí! Díky.
To příkrý, smutný, ale věrný druh

On bude černou skvrnou v pestrém kruhu.
On neodkládá smuteční svůj šat.
On pohřbil mnoho. Tisíce svých druhů . . .
Chcete, by vzpomínal? On nechce vzpomínat.

On z těch je, kteří nový život budí,
když jejich vlastní v slávě zhasíná . . .
Řeč jeho tvrdá jest a jako ocel studí.
On vůbec nosí barvy vojína . . .

On nezná přítomnosti, ač ji platí krví,
necítí jízev zítřkem opilý,
nechutná vítězství, ač tělem svým je mrví,
zná jen své „dobudem", anebo „dobyli".

Nechť po boku vám běží v křepkém letu,
den tento uslyšet chce také jeho vzkaz.
Nejsou to slova — hold velkému kmetu.
Vše dal již tento stín; vše řek už tento hlas...

Ty, duše, ty, jež ráda nevzpomíná,
ty, která zapomněla's na svůj podlý strach,
viz, běžce osmadvacátého října,
který jde k tobě, k tobě, na tvůj práh...

Viz, toho posla, srdce nedobytné,
které jen s dneškem chtivě kramaříš!
Až tento stín se kolem tebe kmitne,
zda zachvěješ se, či je pozdě již?

Co ti chce říci? Nic. Jen ukázati
svůj hvězdný zrak a ústa nevinna.
Rad nikdy nedával. Vždy musel všecko dáti.
On vůbec nosí barvy vojína...

Snad jen kol rtů se slabý úsměv kmitne,
jen trpký úsměv jízvou rozbitý:
Vše dobyl já, ty srdce nenasytné...
Demokracie... Jsem to já, či ty?

ČESKÝ KOMEDIANT.

Před málo věky pustili mi žilou...
Krev zarputilou.

A od těch dob mé svaly stále cvičí
let orlí peruti holubičí.
Jak ve vzduch udeřit a dát se v plavný let
a přece silou udiviti svět.

Ach, těch mých skoků a těch přemetů! —
Jak pobavily v cirku vzácné pány!
Těch ran a zbabělého záští v odvetu,
jež odškodňuje nás, — nás tatrmany...
Těch hrozeb dušených a honosného křiku,
když z písku arény a v poplivaném triku
jsem naposled se zvedal na nohy:
půl héros a půl šašek ubohý...

Proč tehdy utich smích? Nebyl jsem směšný snad?
Proč bledne protivník, když vítězným se cítí?
Snad nechce doopravdy udeřiti
ten chuďas — akrobat?

Sám postoj odboje, sám tvrdý v oku blesk,
to samo stačilo už tenkrát pro potlesk...
A já šel dále!...

Jakoby Bůh řek srdci mému: Vstaň!
a ono ožilo...

Utřel jsem líčidlo. Zvedl zbraň...
Salto mortale
se zdařilo

A teď bych měl dále už jít za hlasem v srdci, jenž zpívá,
v kolébku nové mé síly, zázračně zrozené,
pryč z špinavých plachet cirku, kde bouří pochvala lživá,
ven v čarovné jitro mého prvního lidského dne...
Z manéže ven, kde úspěchy zlatem se platí,
za hlasem, který mne volá v otčinu tajemnou;
tu cestu razil můj děd a konec se ve hvězdách tratí,
nikdo už nekráčel tudy po něm a přede mnou...

A zatím: když duše se na mžik omládlá k výšinám vznesla,
už padám a padám v komediantský svůj klam...
Zlaťáky sbírám u nohou, z hlediště chytám hesla,
tělo své vzpřímené hrbím v kompliment sem a tam..
A těším se v srdci svém štěstím a úspěchem sytém,
až moje hubené hnáty ztuční zas blahobytem...
A zatím tu stojím a řídká krev zase mi chladne
uprostřed věnců a květů a vavřínů uvadlých...
Čekám, kdy ještě nějaký laur mi spadne...

Ó, krvi holubičí!

A zatím: Galerie už syčí.
A v lóžích tutlají smích...

HOLD MLADÝCH.

(K 7. březnu 1920.)

Dnes všechny prapory a všechny barvy v prach
a všechna srdce výš!
On jedno miloval: Tvůj sen. A bil tvůj strach.
A stvořil Říš...

Šla Revoluce na smrt s jeho jménem.
Dal sebe všem.
A tebe, otroka v domově zotročeném,
učinil člověkem.

On viděl štěstí tvé, tak jako zřel tvou bídu,
znal pravdu tvou i klam.
Moc vyrval císaři a dal jí tobě — Lidu:
Buď králem sobě sám.

Je Dílo skončeno. Víc není v moci lidí,
ni vladaře, ni stran...
Duch nejlepší ti vládne. Srdce tvé nechť řídí
tvé země dávný Pán.

Skloňte se prapory všech barev. Patří světu
ten velký kmet.
Však vy, — vám patřil od prvního vzletu —
vy, mladí, vpřed!

Jen vaše vlajka smí dnes neskloněná vláti,
jen ona jediná!
Je tvrdá vaše zbroj. A proto smíte státi.
Vám — bitva začíná.

VOJAČKA.

(1913.)

Pách ornicí, stájí a železem
a dýmem střelného prachu;
dosud ho nosím v srdci svém
v rozkoši, bolesti, strachu.

Přišel, jak neštěstí chodívá,
jak divoké zvíře když skočí;
zašeptal slova mazlivá,
pohlédl prudce mi v oči.

Z očí mu touha hleděla,
předtucha osudu zlého...
Přišel a kýv a já věděla:
na věky věků jsi jeho!

Přišel a kýv a já musela s ním,
v proud se tak sebevrah řítí...
kdykoli přijde a kývne, oh, vím,
bez hlesu musím s ním jíti.

Duše má zahoří divokým snem,
zaplane plameny hříchu.
V krutém a vášnivém objetí svém,
vonící ornicí, železem,
udusí stud můj i pýchu...

Jako by tušil, čím srdce mé vzkvétá
za nocí dusných v horečných tmách
v podvečer žhavý a uprostřed léta
překročil našeho stavení práh.

Jako by tušil mou nejslabší chvíli
v podvečer dusný, můj divoký host
bez jména, neznám a přece tak milý,
pojednou přede mnou ze země vzrost.

Bez jména a přece sladšími jmény
v lásky snech milenec nebyl snad zván —
nepozván a přece tak pohoštěný:
nad smrtí, životem všemocný pán...

Polibky prach jsem slíbala s tváří,
lože mu ustlala pro lásky sen,
v loktech ho hýčkala v měsíční záři,
krásu i mládí jsem dala mu v plen.

Všechny mé dary vzal s úsměvem, němě.
Neřekl: rád tě mám; neřekl: dík!
Jako hlas polnice přivedl ho ke mně,
z loktů mých vyrval ho polnice ryk.

Za jejím signálem odešel s plukem...
Jak by mi žhavý nůž do srdce vnik!
V bezesné noci teď s ryčným tím zvukem
zaléhá našeho dítěte křik...

KŘEST DĚLA.

Přes hrudy, kameny, potoky, prameny,
přes luka, obilí, květnatou mez
vlečem tě v les —
samotou lesní tvá náprava sténá,
s boků tvých tahounů bělostná pěna
zalétá v jahodí, jehličí, vřes,
v modravý vřes.

Dosud jak robátko v poli si hrálo,
křepelky plašilo, laškovalo,
zajíce štvalo,
mužem je dnes.
Na lesa pokraji, návrším skryti,
naučíme je hovořiti,
dosud co mluvilo, dětský byl žvást. —

Mužem se stalo:
divoké otázky dnes bude klást,
poprvé dnes! —
Otázka první, jak druhá i slední
otázky všední.
Stokrát jsme ptali se, nikdy však na poli,
stokráte řekli nám: nikoli.

Synové otců se přestali ptát.
V kovové krabice, v kyrysy z ocele
otázky otců svých nemužné, zbabělé,
vložili spát.
Budeš si, robátko, míti s čím hrát.

Pamlsek chutný ti do chřtánu kladem,
sladký jak pomsta, jak zrada a krev,
zeptáš se za nás v svém zápalu mladém:
K čemu ten hněv?

Ozvěnou zahoukáš po lese, po poli:
Nikoli?
Pravdu nám zjev!
Nedbali nás, tvůj však uslyší řev.
Podivnou řečí dnes poprvé, robě,
promlouvám k tobě,
divý má spád,
spřežení tvého jak překotný chvat.

Až tobě povelí,
z kalené oceli
vymrštíš v ústrety ohnivou číš
v blankytnou výš —
komu se nad hlavou v střepiny rozletí,
utone v záplavě rudé.
Mlčeti
bude.

Táží-li ústa se z cínu a mědi,
komu čas zbude k odpovědi?
Na věky mlčeti bude. —
Mlčení hluboké zavládne po poli —
Mlčení souhlas je — nedráždí, nebolí,
neříká: nikoli.

Kolony v dostrelu! Ovoce zralé,
třeba je trhati. — *Poklusem dále!*
nutno je trhati, dokud je čas
čas je se ptát!
Vyprahat! — Čela vzad! — Ku předu!
Stát! —
Přípřeže vzdalte!
Ve jménu silného boha a krále! —
Palte!

Otištěno r. 1913 v „Samostatnosti"

1914 A 1919.

Nedovedeš věřit v čest, pokud jsi
ji sobě nedobyl. *B. Shaw*

Hochu můj, který jdeš bíti se v poli
v osudné pro zemi chvíli!
Poslyš, jak starší tví bratří se bili...
Pro vlast? Žel bohu. Pro cokoli...

Před lety černého orla spáry
(před lety? je tomu jen pět let)
vrhly nás až k břehům Kolubary
v bratrské země střed...
Komandant náš — byl ještě mladý —
Němec (však z Čech byl jeho rod),
počítá, počítá naše řady;
uplivne, zasyčí: „Genug für Tod".

A tenkráte ku břehům Kolubary
poslala otčina poslední dary...
Poslala k posile našich čet
hochy jak květ.
Jako ty, mladé a bujné a svěží.
Ještě je vidím, jak s námi leží,
tak jako děti, jež přišly si hrát...
Když na ně vzpomenu — srdce mne bolí...
Poslali umřít je — pro cokoli.
Dvouhlavý orel byl jejich kat.
Omládla bestie stará...

Tu mlha padla. Kolubara
jak vražedna ocel se zjevila jim
a s protější strany ze srbských hor
zablýskly první dělové rany...
V jasné jich oči vlet řezavý dým.
Zachvěl se, zaslzel hochů těch sbor,
pobledly růžové tváře jich
a zraky se zalily krví...

Komandant — Němec přimhouřil brvy:
Die Kinder — mir scheint's — sie fürchten..
Seid Ihr doch Tschechen oder nicht?
Redakteur, erklären Sie's in tschechischer Sprache,
was ist der Soldaten eiserne Pflicht?

A já? Můj hochu, sud nade mnou sám:
těm českým dětem jsem řekl tam,
ne jaká — žel! — pravda celá jich jest,
jen pravdy ta půl — jen vojacka čest!

„Hoši," — tak děl jsem — „v železný kruh
jsme jati... Přec dokažme pravdu starou·
i tady před srbskou Kolubarou
nic není život — všecko je duch...
Ku předu! Nehleďte v levo, ni v pravo!
Tím, kdo se bojí — zhrda i Bůh..."
— A Němec jen kývl a řekl tak: Bravo.
Řekl jen: bravo. Pochválit chtěl.
Kdo by se hanbou nezarděl?

Tak vykročili jsme v oheň a dým -
Bohu se za to zodpovím.
Přinesla smrt ta pravda stará
jako ji nosila tisícům...
Ukolébavku dnes Kolubara
zpívá těm dětem — rekovným snům:
Eiserne Pflicht und Ehre und Ruhm

Však ty, hochu můj, ty s duší smělou,
ne za půl, ty dnes jdeš za pravdu celou,
za celou čest jdeš bíti se v poli..
Nerve ti srdce žádná vina —
nejdeš se bíti za cokoli,...
mladá ty naše slávo!
Je s Tebou Bůh — i domovina..
Ku předu. — Bravo

8. června 1919.

MRTVÝ NA DRINĚ.

Už všichni odešli a já tu zůstal sám;
jen ze tmy do tmy běží vlny Driny —
Tak chtěl bych vstát a jít... Za nimi. Ale kam?
Tak chtěl bych vykřiknout —! A v ústech plno hlíny.

Je hořká jako zášť, jež mstu svou nepřežila,
a těžce drtí ubohé mé údy...
Snad úzkost smrtelnou do sebe lačně vpila
všech těch, všech těch, kdo kráčeli jsme tudy.

Kam odešli jste, kam, druhové moji drazí,
přes ubohý ten práh mrtvého mého těla?
Proč jste se vrátili, šílení, polonazí,
kdo přes můj čerstvý hrob hnal zpátky naše děla?

Kdo umřít poslal nás v bratrovražedné řeži?
Jste doma zas, či v zemi dobyté?
Kam vlny zelené, jež u mých nohou běží,
nosily hlavy krví zalité?

Je mi tak smutno. A přec vrboví
dnes přes noc vzkvetlo pupeny zelenými...
Dnes v noci cítil jsem, jak příkrov mechový
se hýbal životem. Stem životů. Oživnu i *já* s nimi?

A ráno v blízkém selu stoupal modrý dým
tak vlídně k obloze a rosy krůpějemi
byl pokropen můj hrob. Vln hovor s rákosím

zmlk milosrdně. Dravý proud plul němý...
Snad vše je odpuštěno. Snad se vrátím k svým...
Snad nejsem vinen tím, že mučili tu zemi...

A bosiak mi tu voní prostince
jak u nás heřmánek u sousedovic můstku.
Můj bože, u nás? Jak je mamince?
Co děti dělají? A co náš Josef v Rusku?

Kde jste, vy všichni? Bojím se tu sám,
jak ze tmy do tmy běží vlny Driny — —
Tak chtěl bych vstát a jít! Za nimi. Domů, k nám..
Tak chtěl bych modlit se.. A v ústech plno hlíny...

Maminko! Chtěl bych spát a mučím se snem zlým...
Kdybyste věděla, co v noci zpívá Drina:
Nepustím tebe, hochu, nepustím.
Zabil jsi bratra... Neuzří máť syna.

Ať tělo tvé jak mrcha zpráchniví,
zapomenuto, zajato, v mém břehu...
za vinu živou pykej, neživý!
Než kosti vybílí se v mého slunce žehu,
než spálí je můj mráz...
než déšť můj, čistý pramen jarních sněhů
smyje s nich hřích...

Jen duši, bože, duši moji spas!
Smrti se nebála, jen psů těch krvavých.

Odpusť, můj Pane, služce cizí vůle...
Jak mne jsi zabila, ať všechny zabije,
kdo zradí tebe, obranců tvých kule!
Ubohý stín můj, hrob můj, smířené provinění,
ubohé mladosti mé konec ubohý
za vlídný úsměv modré oblohy
ti vzdává dík. A prosím nebe
já, český voják, tam na břehu Driny:
Odpusť nám naše viny...
Za tvoje štěstí, prosím, za své vykoupení,
Jugoslavie!

MESSER NICCOLO MACCHIAVELI.

(1919.)

Magnus nascitur ordo.
Vergil.

— Pozři svůj jed už svárlivá Florencie,
než mužům srdce žlučí překypí;
popřej si času, ty nenávistná zmije,
a setři sliny, jež na líci lpí
tvé mladé svobody. Je u nás ještě hana,
kterou by nepoctil Florenčan Florenčana?

Je bláto příliš smrduté, že by se styděl z něho
pohanu kydat občan svobodný,
když o čest jde občana svobodného?
Je pověst bezvadná, jež přežila ty dny?
Zda kmet je ctihodný kdes, klouček nevinný?
Po celé republice jedné hlavy není,
která by unikla babskému zlořečení!

Od žebravého mnicha vzhůru k opatu,
od Medičeů dolů k městské chátře
dvou není úst, že by si řekla „bratře!"
Ó Florencie, v náhlém záchvatu
své směšné mravnosti, co všecko strhneš dolů
do bláta ulice po šťastném převratu.
na jehož počest lůza v krčmách pije?
Jak může vládnout tvoje Signorie,
dnes, kdy si každý chám hrá na Savonarolu?

Kde která pleva, kterou strhl proud
státnickým bobtná u nás věhlasem,
sta rukou cítíš v kapse, které před časem
se neopovážily ani prstem hnout!

Karabáč Mediceů k posměchu je zadkům,
jichž nohavice prášil nejvíce,
a dobrý lid k pozemským přilnul statkům,
jež pálit nosil na tvé hranice,
o, božský Girolamo! Nikdo nebojí
se tvého Boha s peklem strašlivým.
Umlkl s tvými ústy. Jako onen dým,
jenž udusil tě, rozvál vítr hrozby
a celá Florencie tone v rozbroji...
Medicej svržen, Francouz táhne zpět
a Florencie křepčí bez tyranů...
Posedlost vstoupila do srdcí Florenčanů...
Evviva Cellini! Dnes mluvkům patří svět!

Ó, toho ničemy! Zrak chlastem rozpálený,
mistrovsky lže lidové nadšení...
A všichni hloupí hejli, zmámeni,
kol sebe chňapou jako vzteklé feny...
Jak dlouho, Florencie, ještě vystačíš
s ušlechtilou svou krví? Se silnými muži?
Jak dlouho vystavovati má vzácnou kůži
té holotě květ synů tvých? Než zvíš,
poslední pevnou ruku pokálíš,
která tvé štěstí dovedla by vésti.
Zda nezasluhuješ spíš ocelové pěsti,
která by svobodě vštípila rozvahu
a trochu studu, citu, odříkání?

Neboj se silných! Bijí, ale chrání
stát před hlupáky. Mají odvahu
zloděje topit, věšet lichváře,
dát vojínu, jenž bojuje a mře
za poklid republiky, úctu, čest a slávu,
zlo trestat mečem, šetřit svými slovy,
dát dělníku tu mzdu, jež patří jeho stavu,
a svoje přátelství božskému geniovi.
Všem sluchu popřáti. Jen cháska nezvaná
všech rozumbradů, hlupců, co jim Toskána
sprosťácký vtip utápí ve svém vínu,
žvastáním odpornym sluch silných nepotřísní.

Sne mého života, — můj stkvělý Castracano,
ty zhoubce idiotů, apoštole činu,
jak dlouho touha má jen bohatýrskou písní
znít bude na plano? Má duše churaví
už steskem po velkosti, pořádku a moci.
Jsem stařec nad hrobem. Stín temný, gigantický
démona Borgiů mne opustil. Zřím ve tvář
lidové svobodě — po druhé v životě —
a proto snad mne její slunce mate.
Či opouští mne politická vloha?
Můj Girolamo, božský demokrate,
kdo těmto demokratům vládne místo Boha?

Jsou dobří snad (ctí dobro!), chytří snad,
však mělcí jako víra preláta,
jako ta studánka uprostřed sprahlých lad.
Ó, bozi! Chce ta voda stojatá
hnát kolo mlýna, jenž se zove Stát?

Však věří cos. Když kráčím okolo,
hned hledí úkosem, bázlivě šeptajíce:
— Hle, toho ďábla! Messer Niccolo
zas pikle kuje proti Republice!
Ó hlupáci nové! Bratří moji rodní!
I já mám na srdci (té hnusné fráze!)
tvé blaho, štěstí, Florencie stkvělá!

Však časem na své bohorovné dráze
jakobys náhle zhloupla, zdětinštěla!
Svých nepoznáváš škůdců, jejich stará hra
tě láká novým půvabem k tvé zkáze...
Ó, tehdy chtěl bych prodati a draze
i s mojí hříšnou svatou duši tvoji
velkému Knížeti — a třeba Satanovi!
Tu cítím: tvrdnu. Dobro nebo zlo
už nerozeznám, co má vrch v tom boji.
Ó, tehdy, — odpusť — messer Niccolo,
ač dobrý demokrat — v jakési rozpaky
nad politikou tvou upadá ke stáru...
Ó, tehdy dal by tě i svému Césaru,
o jedech, dýkách sní vladařů z Valencie,
neboť ten chuďas, messer Niccolo,
víc než tvou dobročinnost a tvé hlupáky
miluje čest a bohorovnost tvoji —
ó Florencie!

ENEÁŠ SYLVIUS.

Dost, synu můj, už dosti pro dnešek...
Jak pozdní letní den se před večerem tiší
můj duch o něco dřív, než mládí jarní věk.
Slož svoje papíry! Ni jedna včelka zlatá
už, bzučíc, nezbloudí z údolí v naši výši;
ni jedna vzpomínka v mou lebku z dálných říší.
Dost diktanda. Hle, monte Amiata
už přikryla svým stínem náš San Salvatore...
Chce spát už jako moje údy choré.
Zavolej nosiče! — Ten pažit zelený
pod klenbou kaštanů už dýchá nočním chladem..
Kaž moje nosítka, než setmí se, nést zadem
kol kláštera. Chci ještě pookřát
v té stráni, víš? Kam nejplnějším žárem
po celý den sluníčko mohlo prát...
Ten kout, jenž celý den byl žhavým suchopárem,
mé klouby bolavé polaská teplým dechem...
Zpěv jitřní života skomírajícím echem
tak zní nám v podvečer — a posledním je darem,
než tento hříšný svět nás pustí ze svých tenat...
(ten passus, synu můj, můžeš mi zaznamenat.)

Nuž vzhůru! — Au! Ty, ďáble opilý,
měj slitování! Myslíš, Otec Svatý,
že pro tvou zábavu má staré svoje hnáty?
Lento, lentissime! Kam, lotři, jdete? — Horem!
Chcete do Paglia, zamořeného morem?
Teď stůjte. — Zlehounka. — A pryč! nechte nás sami.

Můj duch, — ten bohu dík! není též zchvácen dnou
a kluše mladicky, co zrak můj Siennou
mou rodnou těší se, jak dříme pod hvězdami
v modravých vinicích a olivových hájích...

Můj milý synu, ve všech divných krajích,
co jich má Evropa, ze všech těch měst a niv
mne nejvíc udivil jen tento světa div...
Ten koutek, z něhož pohled obepíná
mou celou Toskánu, si cením mezi všemi.
Ba, víc než loubí u jezera Nemi.
Tu je má pravá skrýše Dianina.
Tu velkost s prostotou se pojí v jemný sen
jak vížky sienské se hrouží do azuru...
Od Korsiky modř moře svítí sem
a tu, hle, políčko, kde modře kvete len,
k nám po stráni se plazí skromně vzhůru;
a tam, viz, jaký stín se modrá pod jabloní:
to satyři svým nymfám lůžko odestlali...
To krásné... příliš krásné pro mé kuriály,
kteří se raději tu za jeleny honí...
To příliš krásné místo pro mou segnaturu.
Jak sám jsem moh se pachtit za něčím
já, který narodil se prostřed toho ráje?
Co mohly dát mi vše ty cizí kraje,
kacířské Čechy, pravověrný Řím?
Jen obrazy, jež časem ožijí
v stárnoucím duchu, který mnoho žil:
Hru barev, tváří k ukrácení chvil
sešlého starce: — Commentarií.

Bůh, který obdařil mou mladost nad jiné
ohebným duchem, dal mi srdce chladné
a lehký sloh, jenž každé věci padne
jak rukavička. On mi promine
ta mnohá poblouzení, chytrosti a lsti,
přes které spěl k poslední moudrosti...
Můj synu, často nevíš: Zlo je vskutku zlem
a dobro dobrem? Tak je tobě skryto
tajemství víry. Odsoudíš — a líto
je tobě kacíře v nejhlubším nitru svém.
Ne všude pravda po povrchu plove
jak vidíme ji my — my Italové...
Jsou země, v kterých démonický blud
až v kořen zažere se — sám jsem zřel tu bídu!
Tu ovšem třeba utnout celý úd
a přece cítíš: škoda toho lidu!
Co slovy zatracuješ, sám ctíš potají,
tak na ten jed si tvoje duše zvykā...
Jak úcty necítit? — Ve vlasti pana Šlika
už nemluvňata Boha hltají...!

Ten smutný kraj si připomínám znova
za věnci lesů, jak se šíří v dáli...
My v hnízdě kacířském jsme tehdy nocovali
na cestě s Rabštejnem na sněm do Benešova.
Tam poznal jsem, jsa této země host:
I hříchu bůh dát ráčil velikost!
Já neubránil se mocnému pohnutí
při rozkladech, jež povolili hosti.
Však jsi je zaznamenal. S větší rozhodností,
než tehdy kacířům by bylo po chuti,

a s větším leskem v barvách, ve slohu,
jak měl jsem nad sebou italskou oblohu.
Ach, ona obloha tak nevlídná a siná,
pod kterou průvod v chladném jitru táh,
dnes mrazí ještě v pouhých vzpomínkách
zestárlé kosti milence Dianina.

Já byl jsem mládě a pyšný v srdci svém,
že nesu barbarům těm Říma vyzvání...
Dnes jinak zřím tu zamořenou zem...
Bůh mnoho odpustí mi pro to poznání...
Na sklonku žití dal mi vzácný dar
bez vášně posoudit povahu lidských činů,
(mně rozkoš života a pomsta Hospodinu)
já měřím jen jich spád ku štěstí nebo v zmar.
Bůh sídla svá a svoji přízeň mění:
Je, kde Ho nehledáš, a kde Ho hledáš, není.
To platí o Římu tak jako o Praze
(což můžeš zaznamenat k věčné výstraze.)
Kde jeho přízně není, není zázraků,
mrou národové s duší nevinnou,
jak lotři, nemluvňata zahynou.
Jen v tobě, moje krásná Italie,
se Bohu ze všech nejvíc zalíbilo!
Ty v Boha nevěříš víc, nežli je Mu milo...

Však dosti už. Se stráně rohy znějí,
a z kláštera večerní hudba zvonků...
Má smečka velebná se z honu navrací...
Sem, lenoši! Můj čas. Au! Ďábli! Polehounku.
Chci spát. — A zítra časně, chutě ku práci!

HORACIO.

(Březen 1918.)

I ty, Horacio, s tak rozjásanou lící,
tak nabit důstojností, žhavý nadšením?
Dost, postůj! — Víme, co nám dnes chce říci
náš přítel ubohý. Kdes velkých hesel dým
spolykal v ulicích a shltal výpar davu
a teď mu jiskří zrak a vzpíná vzdorně hlavu
jak stepní kůň, když na mateřino rzaní
svá pouta přetrhá a cválá divě k ní,
tak náš Horacio na první zahýkání
za klisnou pádí davů mínění...

Ó, můj Horacio, jak jinak hlas tvůj měkký
zněl v triu našich samotářských let,
part sladký Oféliin pějí vlny řeky
a tvůj mi béře rozbouřený svět.
Byl hlasem varovným sirény v mrtvém tichu
před mými bouřemi. Ofélinu smíchu
tak slušel jako kvítí jejím kadeřím.
Řek vždycky mužně „ne" na svody malých hříchů
a vždy své „ano" na mé „nevěřím"!

Žel, můj Horacio, přeškoda toho hlasu
pro krčmy přístavní a jejich žvast a dým..
Chceš sloužit všem a nikomu dát spásu,
pohrdáš srdcem jedním, jediným?
Jsi znaven čekáním? Či děsí duši tvoji
obětí marných lázeň krvavá?

Bojíš se trhat plod, jenž pěstěn rukou mojí,
ve stínu trůnu zvolna dozrává?
Chceš slovy plamennými pálit staré modly
a jejich zákon ctít? A pro pohodlí
let stařeckých za živa ještě v klidu
chce teple vystlat si náš nový tribun lidu
svůj výměnek a v srdci národa?

Jdi, můj Horacio. A škoda, přeškoda
je tvého hlasu. Vzdechy zbabělé
hladových žaludků a bezmocný vztek dětí
tlumočit bude sluchu královu. Bez přítele
své dílo dovrším. Bez pádné rukojeti
svůj musí najít cíl ostří mé čepele!...
Jdi, můj Horacio, a užij ve zdraví
pokojných let. Vkroč v zaslíbenou zem
co dobrý hospodář. Já blázen churavý
jen zmrvím práh svým podlým zločinem.

Jdi, příteli, ať nezasednou místa
ti nehodní. Spěš k slavné hostině,
již sluhům včerejším Fortuna zítra chystá,
či vývoj, náhoda či jiná bohyně
zbabělců váhavých, kteří se krve štítí.
Když všichni zítra zdarma budou píti,
proč ne, Horacio? — Je volný Dán,
neb hokus-pokusem se zbavil tak svých pout,
jak jarní rýmy v slunci dubnovém.
Jen směle račte k hodům zasednout,
proradný králi, po bok choti své
i ctných Poloniů vy, stíny děravé,
i ty, Horacio. Tvá spasila tě víra...

Lid může čekati. Lid neumírá.
Je Dánsko malé, ale kořen zdravý
přežije věky. Moudře poddá se.
Jak chytrý živnostníček počká bez únavy,
až na pána si měšec vypase...

Mně příliš hluboko hnis vnikl rozkladu,
myšlenky vzdorné zrezavělý hřeb,
mne příliš hnětla hanba odkladů
než abych se ctí mohl jísti chléb,
jejž připravil bez potu perné práce
větrný mlýn příznivé konstellace...

Jdi vítat vítěze! A pozvedni svůj hlas,
až v bubny udeří. Ať velký Fortinbras
tě slyší prvního a v srdci svém tě nosí.
Můj meč tu zatím starou plevel zkosí,
jíž zarost dánský trůn. Až v smetí
trup bláznivého prince budou vynášeti,
před tváří rekovou vzdej poctu příteli
a rci jim: Všichni v Dánsku, zbabělí,
jsme šilhali po požehnání míru.
Dvořané, davy s Horaciem v čele.
Lid měl jen naději a Horacio víru,
jen Hamlet měl i trochu studu v těle!

OBSAH.

Cassiovy ruské listy 5
První máj 1919 22
Jen tu píseň 24
Běžec 28. října 27
Český komediant 29
Hold mladých 31
Vojačka 32
Křest díla 34
1914 a 1919 37
Mrtvý na Drině 40
Messer Niccolo Macchiaveli . . . 43
Eneáš Sylvius 47
Horacio 51

JAROSLAV KOLMAN.

Narodil se 30. prosince 1883 ve Velkých Hluších u Nového Bydžova. Studoval v Praze na reálném gymnasiu v Křemencově ulici, pak na reálce v Ječné ulici a pozemní stavitelství na české technice.

Ještě za studií přispíval do „Samostatnosti" satirickou prósou i verši a také později, když byl od r. 1911 žurnalisticky činný v redakci „Hlasu Národa". Roku 1912 a 1913 tiskl již své první verše revolučně vojenské, jako Píseň pušky v „Pokrokové revui" (pojata do prvé básnické jeho knihy), Křest děla v „Samostatnosti" (viz str. 34. této druhé jeho knihy). Je zajímavo, že již dvě léta před válkou měl hlavu plnu vojny a revoluce, jakoby byl tušil blížící se katastrofu.

V červenci 1914 hned v prvních dnech mobilisace poslán s 11. pěším plukem na srbskou frontu. S bojiště vrátil se jako invalida přes segedinský špitál do Prahy, kde byl operován. Od r. 1916 jest členem redakce agrárního deníku „Venkov", kam píše feuilletony označené pseudonymem Cassius.

Vydal knižně: Praha a jiné básně (Bibliotéka fondu Julia Zeyera. Vydává Zeyerův fond při České akademii. Č. 16. V Praze 1917. 8°). V tisku: satiry Stůl v ministerstvu, prósy Chameleon Bengár. K tisku připravena kniha vojenských novell.

Jaroslav Kolman je svěží, originálně založený talent básnický. Jeho výraz má vlastní ražbu, často překvapující novým osvětlením obrazů, nápadů, myšlenek. Forma bývá mnohdy rythmicky i stroficky sice uvolněná, ale vždy pružná, dobře kadencovaná. Causeristický tón, svižný a elegantní, ironický a koketně nedbalý, kousavý a bolestný, daří se básníkovi stejně úspěšně jako vlastenecká výzva, citové naladění, ostrý postřeh života i smrti v ponurém rámci válečném. Doba nutila básníka tak prudce aktuálního někde zastříti svůj námět jinotajem. Ale právě toto omezení vedlo jej k vynalézavosti, jen zesilující jeho osobitost.

J. B.

HOVORY BÁSNÍKU SV. XII.

Pořádá Jaromír Borecký.

JAROSLAV KOLMAN:

CASSIOVY LISTY

100 číslovaných a autorem podepsaných výtisků vydáno na tiskovém japanu Nákladem F. Topiče v Praze.

LIBRARY
FEB 2 1980
UNIVERSITY

1 9 2 1

DOSUD VYŠLO:

I. sv. *Viktor Dyk:* Noci Chiméry.
II. sv. *Ant. Klášterský:* Ze zápisníku mrtvého.
III. sv. *Josef Šimánek:* Propasti a plameny.
IV. sv. *Fr. Frýdecký:* Hlas Tatry.
V. sv. *Jan z Wojkowicz:* Tmy a světla.
VI. sv. *Jan Rokyta:* Lesní pohádka.
VII. sv. *Jaroslav Haasz:* Jeřabiny.
VIII. sv. *Tereza Dubrovská:* Když slunce zapadlo.
IX. sv. *Josef Holý:* Skalní pláně.
X. sv. *Jaromir Borecký:* Pršely růže.
XI. sv. *Stanislav Zima:* Z deníku starého člověka.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PG
5038
K67C3

Kolman Cassius, Jaroslav
Cassiovy listy